

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นและจัดทำแผนพัฒนาของตนเอง เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดทิศทาง การพัฒนาและเพื่อกำหนดไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการในอนาคต โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด และแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นกรอบและแนวทางในการบริหารงานของท้องถิ่นให้มีความคล่องตัว สอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่นสามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายของคณะผู้บริหาร ยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด นโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อีกทั้งเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนด สภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุและแนวทางในการบรรลุบนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น ปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วย ซึ่งการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ดีจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน เป็นการทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทิศทางในการพัฒนาส่วนท้องถิ่นที่ชัดเจน มีแผนงาน โครงการพัฒนา ความต้องการของประชาชน สามารถใช้แผนพัฒนาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนา ตามข้อบังคับและงบประมาณรายจ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การพัฒนาในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่นและทำให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้าว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินงานอะไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการติดตามตรวจสอบการดำเนินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านความถูกต้อง และโปร่งใสจะเห็นได้ว่าถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดจัดทำแผนพัฒนาไว้ไม่ได้มาตรฐานการพัฒนาส่วนท้องถิ่นนั้นก็จะไม่บรรลุเป้าหมายได้ (กรมการปกครอง. 2543 : 18)

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ได้มีการจัดเวทีประชาคมเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นประจำปี ซึ่งมีการจัดประชุมผู้นำชุมชนของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อชี้แจงแนวทางและวัตถุประสงค์ในการออกประชาคมให้ผู้นำชุมชนทราบพร้อมกำหนดการในการออกประชาคมในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านรับทราบและเข้าร่วมการประชุมประชาคมตามกำหนดการดังกล่าว โดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน ได้มีการชี้แจงถึงความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อันจะเป็นประโยชน์ในการจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชน พร้อมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง โดยผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุและผู้นำชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่จึงยังไม่เห็นความสำคัญมองว่าเป็นหน้าที่ของผู้นำชุมชน ซึ่งทำให้ประสิทธิผลของกระบวนการจัดทำแผนในขั้นตอนการรวบรวมปัญหาความต้องการการวิเคราะห์ข้อมูลหรือสาเหตุของปัญหาการกำหนดโครงการหรือกิจกรรม การเข้าร่วมปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล ทำให้ทราบข้อมูล สภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นได้ครบถ้วนในทุกด้าน ฉะนั้นเพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาคมเพื่อให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในทุกขั้นตอน

จากสาเหตุที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับใด และประชาคมมีข้อเสนอแนะอย่างไรในการเข้าร่วมเวทีประชาคมเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคม ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

คำถามการศึกษา

1. การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับใด
2. ประชาคมหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามที่มีตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในเขตของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกันหรือไม่
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามตำแหน่งของประชาคมหมู่บ้าน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
2. ขอบเขตด้านประชากร
 - 2.1 ประชาคมหมู่บ้าน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน และตัวแทนชุมชน (เป็นบุคคลที่ประชาชนในหมู่บ้านคัดเลือกให้เป็นตัวแทน) หมู่บ้านละ 8 คน จำนวน 23 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 184 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน. 2556 : 1)
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ศึกษาใน 4 ด้าน โดยใช้แนวคิดของโคเฮน และอัฟฮอฟส์ (John M. Cohen and Norman T. Uphoff. 1980 : 219 -223 ; อ่างโน ลดา เสรีเรืองยุทธ. 2553 : 21) คือ

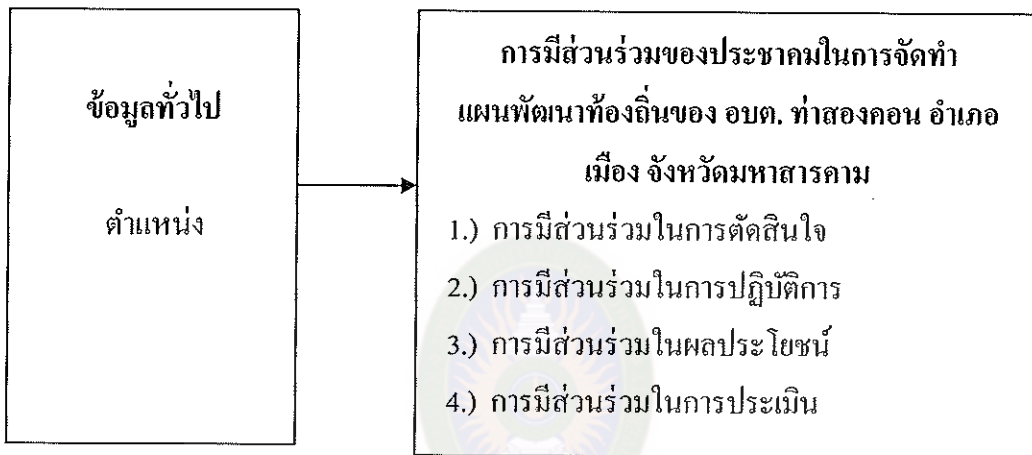
 - 3.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
 - 3.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
 - 3.3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
 - 3.4 การมีส่วนร่วมในการประเมิน
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

เดือนมีนาคม – มิถุนายน 2557

กรอบแนวคิดการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา เพื่อให้มีความสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ที่ผู้ศึกษากำลังทำการศึกษาอยู่ ภายใต้หัวข้อเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

จากนั้น ผู้ศึกษาจึง ได้มาสรุปเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน เปิดโอกาสให้ผู้ใหญ่บ้าน ผู้แทนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในด้านกรมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาและการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการนำแผนไปปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อให้ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับ

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง แผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน ที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนา ที่จัดทำขึ้นสำหรับ ปีงบประมาณ ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวนำกรอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุง เป็นประจำทุกปี

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง ประชาคมได้เข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น วางแผนการกำหนดนโยบาย เสนอโครงการและแผนงานต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน เข้าร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น จัดลำดับความสำคัญและความต้องการของท้องถิ่นและเข้าร่วมการประชุมเพื่อกำหนดนโยบายการจัดสรรงบประมาณประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ หมายถึง ประชาคมหมู่บ้านให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ อันเป็นประโยชน์โดยรวมแก่ประชาชนในชุมชน ได้รับการแต่งตั้ง / รับเชิญให้เป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ได้ร่วมบริจาคเงินให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนแผนการปฏิบัติงานที่มีประโยชน์ ได้ร่วมเสนอแนวทางปรับปรุงระบบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ และมีส่วนร่วมในการรับงานจ้างเหมาโครงการหรือกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำ

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึง ประชาคมหมู่บ้านได้รับความสะดวกสบายจากการดำเนินงานโครงการด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปาได้รับ สิ่งของ หรือของรางวัลเมื่อท่านเข้าร่วมกิจกรรม กับองค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับความรู้จากการฝึกอบรม ตามโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลและได้รับการสนับสนุนด้านการส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง ประชาคมหมู่บ้านได้เข้าร่วมเป็นกรรมการในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้เข้าร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามความคาดหวังที่จะได้รับผลประโยชน์ต่างๆ ในการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ประชาคมหมู่บ้าน หมายถึง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้านและตัวแทนหมู่บ้านในเขต อบต. ท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ประโยชน์การศึกษา

1. ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำแนกโดยรวมและรายด้าน
2. ทราบถึงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้าน

3. ทราบถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา
ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY